

LXIII
1-2
2016.

КЊИЖЕВНОСТ
И ЈЕЗИК

САДРЖАЈ

РАСПРАВЕ И ЧЛАНЦИ

Предраг Ј. Пипер	Српски језик између великих и малих језика.....	1
Оливера В. Радуловић	Стваралаштво Иве Андрића у светлу библијске мудрости и народних пословица	19
Исидора Г. Бјелаковић	Лексика славеносрпског језика.....	31
Слободан Б. Новокмет	Метафорична значења лексема из лексичко-семантичке групе назива за <i>псе</i> која се односе на људске особине	49

ПРИЛОЗИ

Катарина В. Вучић	Стерија и Игњатовић – једна паралела	67
Снежана С. Башчаревић	Дискурс Карађорђевог личног у српској књижевности.....	79
Маријана Р. Богдановић	Морфолошка адаптација мушких антропонима страног порекла у савременом српском језику	91
Маја Ј. Зарић	Утицај нових медија на језик у дигиталном окружењу	107
Владимир М. Вукомановић Растегорац		
Вишња М. Мићић	Како настају сложенице – методички аспект	113
Федор Б. Марјановић	Идејне везе и сагласја <i>Дневника о Чарнојевићу</i> Милоша Црњанског и <i>Браће Карамазових</i> Фјодора М. Достојевског.....	131
Александра Р. Попин	Одредница „наш” у Андрићевим „Знаковима поред пута”	147
Јелена М. Журић	<i>Жена оженила</i> : Наставно упоредно тумачење лика Писарчића у <i>Јазавцу пред судом</i> и саборског говора „Језик у законским текстовима” у светлу Кочићеве борбе за очување српског језика.....	159

ПРИКАЗИ

Вера С. Ђеврић Нишић	О стилу и језику српских писаца.....	175
Милош Ковачевић	Интерференција синтаксе и стилистике	183
Данило С. Алексић	Компаративно-критичка студија о граматицима	191
Светлана Гароња-Радованац	Над последњом књигом Светлане Велмар Јанковић	195

БИБЛИОГРАФИЈА

Гордана Ђоковић
Бранкица Ресан

Петар Кочић (1877–1916) књиге – библиографија 203

УПУТСТВО АУТОРИМА ЗА УРЕЂЕЊЕ ТЕКСТА..... 221

УДК: 811.163.41'373.23
811.163.41'366

МАРИЈАНА Р. БОГДАНОВИЋ*
Институт за српски језик САНУ
Београд

Оригинални научни рад
Примљен: 17.02.2016.
Прихваћен: 20.04.2016.

МОРФОЛОШКА АДАПТАЦИЈА МУШКИХ АНТРОПОНИМА СТРАНОГ ПОРЕКЛА У САВРЕМЕНОМ СРПСКОМ ЈЕЗИКУ¹

Рад је посвећен проблему морфолошке адаптације страних антропонимских јединица за означавање лица мушког пола. На материјалу новинског дискурса анализира се и тумачи степен њихове уклопљености у деклинациони систем српског језика. Циљ истраживања јесте да се открију специфичности падежене промене мушких имена преузетих из страних језика, као и да се провери усаглашеност језичке праксе и нормативних одредби, када је ова проблематика у питању. Степен морфолошке адаптације страних антропонима за именовање мушких особа показаће се кроз евидентирање појава које репрезентује новинска пракса када је посредни употреба ових лексичких јединица.

Кључне речи: српски језик, морфологија, антропоними страног порекла, деклинација.

1. Уводна разматрања

1.1. Актуелна језичка пракса обилује бројним и структурно разноврсним именицама страног порекла, што намеће питање њихове адекватне фонетске, акценатске и морфолошке уклопљености у структуру српског књижевног језика. У оквиру инвентара страних речи нарочито је фреквентна група страних антропонима, који се у српски језик имплементирају понајвише путем средстава масовне комуникације.

Специфична одлика српског језика, у поређењу са другим словенским језицима, јесте редовна асимилација именица страног порекла у духу оних при-

* Marijana.Bogdanovic@isj.sanu.ac.rs

¹ Овај рад је настао у оквиру пројекта 178009 *Лингвистичка истраживања савременог српског стандардног језика и израда Речника српскохрватског књижевног и народног језика САНУ*, који у целини финансира Министарство за просвету, науку и технолошки развој Републике Србије.

ница којима се повинују све остале, индигене именице (Ивић М. 1960: 205). Наиме, како истиче Е. Хауген (1951: 217), да би се лексичке позајмљенице инкорпорирале у исказе новог језика, оне се морају прилагодити његовој граматичкој структури, односно морају бити уврштене у одређене граматичке врсте које у језику примаоцу постоје. Страни антропоними преузети углавном из несловенских језика показују, међутим, различит степен како фонетске, тако морфолошке адаптивности у систем језика примаоца.²

1.2. Предмет овог рада јесте анализа страног антропонимског материјала са аспекта његове уклопљености у морфолошки систем српског језика. При томе ћемо истраживање ограничити на антропонимске јединице за идентификацију лица мушког пола. Анализи су подвргнуте именске формуле³ за означавање мушких особа, састављене од две компоненте: личног имена и презимена. Дакле, предмет интересовања представљају антропонимске јединице у оквиру двокомпонентног модела идентификације.⁴ Истраживање је спроведено на корпусу новинског дискурса. Грађа је ексерцирана из онлајн издања дневне штампе објављиване у последњих десет година (2006–2016), као и из текстова са три интернет портала.⁵

Новине које у граматичку структуру српског језика уносе именице страног порекла односе се углавном на обличку структуру номинатива и обличку структуру основе (Игњатовић 1963: 209), а то је посебно видљиво у групи страних

² Транскрипционој проблематици страних имена посвећено је доста пажње у нашим правописима: исп. Правопис 1960: 149–164, Правопис 2011: 160–250, Дешић 2015: 139–149.

Када је посреди морфолошки аспект имена преузетих из страних језика, у сербокроатистичкој граматичкој литератури ово питање се не обрађује засебно, него се, у склопу обраде именица и њихове поделе према тину промене, указује и на специфичне типове промене неких страних антропонима (Соколовић 1998: 153–154). Исп. и следећу констатацију: „Иако је српскохрватски у погледу третирања позајмљеница свакако један од најинтересантнијих словенских језика, наше граматике и не помињу сам проблем. То долази отуда што он још није дефинитивно ни постављен, акамоли решен” (Ивић М. 1960: 2015).

У Правопису су дате препоруке за деклинирање страних антропонима, али само уколико се задржавају у изворном облику (Правопис 1960: 146–149). Од појединачних научних и стручних радова у вези са деклинационом проблематиком апелативних именица страног порекла исп. нпр. Клаић 1955–1956, Ивић 1960, Вукомановић 1997. О судбини именица страног порекла у ранијој фази развика српског књижевног језика исп. Албијанић 1978 и 1979.

³ Под појмом именске формуле подразумева се „вишечлани, друштвеном конвенцијом усвојени антропоним за идентификацију сваког члана заједнице. Пр. *Петар Петровић, Јелена Бошковић* и сл.” (Шћепановић и Баук 2003: 277).

У терминологији српске антропономастике употребљава се и термин антропонимијска категорија. Овим термином означава се примарна онимичка јединица антропонимијског система која има посебан формално-граматички лик и засебно ономотолошко значење. У примарне антропонимијске категорије долазе лично име и презиме, док у секундарне антропонимијске формуле спадају: надимак, патроним, матроним, андроним (Шћепановић и Баук 2003: 274).

⁴ Исп. „У разним функционалним стиловима, поред двокомпонентног, користи се и једнокомпонентни модел, који се огледа у коришћењу само једне од компонента *службене онамастичке формуле* (само имена или само презимена) или пак каквог надимка за идентификацију лица” (Ћорич 2009: 129).

⁵ Извори су дати на крају рада.

антропонимских јединица. Наиме, међу антропонимима страног порекла доста је оних који по својим номинативним завршецима одударају од деклинационих образаца савременог српског језика. Имајући наведену чињеницу у виду, полазна хипотеза истраживања односи се на постојање бројних и различитих одступања од књижевнојезичке норме када је посредни деклинација имена преузетих из страних језика, као и на различите видове неусаглашености и колебања у њиховој употреби. У складу са том претпоставком, основни циљ рада јесте да се укаже на опште појаве у вези са деклинацијом страних антропонима у српском језику. Појаве које су запажене у употреби антропонима страног порекла показују у којој мери су се ове именице повиновале законима савременог српског језика, општије речено – који и какви проблеми постоје у вези са морфолошком адаптацијом страних антропонимских јединица за именовање особа мушког пола.

2. О деклинационој проблематици мушких антропонима страног порекла

Морфолошке особености великог броја страних антропонимских јединица стоје у супротности са карактеристикама парадигматских схема савременог српског језика.⁶ Наиме, деклинациони образац именица у српском језику подразумева следеће завршетке у облику номинатива јединине, распоређене према категорији рода: (1) именице мушког рода могу имати у ном. јд. -Ø и вокале -o, -e, -a, који су увек кратки⁷, (2) именице женског рода могу имати у ном. јд. само -Ø и -a, (3) именице средњег рода могу имати у ном. јд. само наставке -o и -e (Фекете 1961: 251). Међутим, међу антропонимима преузетим из других језика доста је оних које по својим номинативним завршецима одударају од наведених карактеристика наше савремене деклинације, што намеће проблем њихове адекватне падежне промене. Наиме, бројна су страна лична имена и презимена са финалним вокалима -и и -у који нису наставачке морфеме за номинатив сингулара српских именица (Ивић 1960: 296). Такође, велики је број имена и презимена страног порекла, углавном из романских језика, са финалним дугим вокалима (-ō, -ē, -ū, -ī, -ā), као и са вокалским групама на крају речи.⁸

⁶ „За антропонимски знак су, у принципу, карактеристичне све оне граматичке законитости које важе за сваки други језички знак и у том смислу су антропоними и апелативи припадници истог језичког система” (Ђорић 2009: 121).

⁷ Како истиче А. Пецо (1998: 167–168), мушка имена са морфолошким обележјем вокалом -и у основном облику нису обична у нашем језику. Аутор, према *Речнику личних имена код Срба* М. Грковић, наводи неколико потврда за овај тип личног имена, међу којима су углавном хипокористици или надимци: *Димитри, Доси, Бели, Добри, Црни, Мики, Тони* итд.

⁸ Егон Фекете (1971: 252) наводи разноврсне примере страних властитих имена која у номинативу јединине имају завршетке нетипичне за граматички систем српског језика:

1. именице женског рода са завршецима -и, -o, -e, -у: *Кети, Дороти, Габи, Џули, Бети, Сафо, Клио, Саламбо, Нанке, Инге, Рене, Муму, Пулу* итд.

Мушки страни антропоници са морфолошким обележјима карактеристичним за наш језик (завршетак *-Ø, -ǫ, -ǣ, -ǫ* у ном. јд.) имају деклинационе карактеристике именица мушког рода на консонант (Пецо 1998: 170, Фекете 1971: 255), док су женска имена страног порекла на консонант (претежно из западноевропских језика) углавном недеклинабилна (исп. Николић 1995–1996: 28–38). Међутим, нарочито у случају имена на *-o, -e*, завршни вокал различито се интерпретира – као наставак или као део основе.⁹

Када су посреду мушка страна имена са обличним завршетком на вокал који није карактеристичан за наш деклинациони образац именица мушког рода (*-u, -y*), падежни наставак се додаје на цео облик номинатива (Правопис 1960: 146–147, Пецо 1998: 170, Фекете 1971: 257–258).

3. Опште појаве у процесу морфолошке адаптације страних мушких антропонима

Анализа страних антропонима у новинском дискурсу са аспекта њихове деклинабилности указује на разнолика одступања од морфолошке норме српског језика, као и на различите видове неусаглашености и колебања у њиховој употреби. Појаве у вези са употребом страних антропонима, запажене у актуелној језичкој пракси, са своје стране показују степен асимилације именица страног порекла у граматички систем српског језика. Опште појаве у процесу морфолошке адаптације страних антропонимских јединица за именовање мушких особа представимо кроз неколико тачака.

3.1. Непроменљивост страног мушког имена у комбинацији са презименом

Према нормативним одредбама, у комбинацији *страно мушко име + презиме* оба члана ономастичке формуле су деклинабилна (Клајн 2003: 86; Пипер и Клајн 2014: 65). Међутим, бројни су примери недеклинабилног страног мушког имена уз презиме, те се ова појава, с обзиром на фреквентност, може сматрати својеврсном, ненормативном, праксом у новинским текстовима.¹⁰ У нашем кор-

2. именице мушког рода са завршцима *-u, -y*: *Гари, Гери, Цери, Лесли, Џими, Ендру*, као и читав низ властитих имена са дугим вокалим на крају основе: *-ǫ: Морсо, Дидро, Шајо, Ватерло; -ǣ: Клаџ, Андре, Рене; -ǫ: Гифу, Полтиду, Фу; -ǫ: Андриј, Марј, Лиј; -ǫ: Марџ, Томџ, Комџ* итд. Осим тога, бројни су и примери страних мушких имена и презимена са вокалском групом на крају речи: *Ландау, Фороу, Салиу, Панаандреу* итд.

⁹ О факторима који утичу на перцепцију финалних вокала у деклинацији страних мушких имена и презимена исп. исцрпан рад М. Спасојевић (Спасојевић 2004).

¹⁰ Још је 1958. године у литератури указано на примере неуједначености у погледу (не)деклинабилности страног мушког имена уз презиме. „Примери из штампе нам показују да се, под утицајем непроменљивог облика имена и презимена у изворном (несловенском) језику, у коме је падежни облик одређен чланом, јавља и употреба њихова без падежног наставка, односно наставак се додаје само на презиме” (Марковић 1958–1959: 268). О овом проблему исп. и Соколовић 1999.

пусу регистровани су различити примери именских формула *страно мушко име + презиме*, у којима је само један члан формуле (најчешће презиме) променљив, док је други члан (најчешће име) непроменљив. Падежни наставак изостаје у бројним мушким именима, и англосаксонским и романским – како у оним која се завршавају на консонант, тако и у оним са финалним вокалом или групом вокала:

3.1.1. Страна мушка имена на консонант:

Нико није приметио **Ричард** Гира (Курир, 9. 10. 2015); Обама на тајном састанку са **Вил** Смитом (Блиц, 18. 2. 2016); Пародија на рекламу за Шанел 5 са **Бред** Питом (Ало, 28. 11. 2012); Изнајмите стан **Курт** Кобејна (Блиц, 24. 2. 2015); Шокатне фотографије са места смрти **Мајкл** Џексона (Ало, 12. 6. 2013); Петиција против **Бон** Цовија (Курир, 31. 7. 2014); Производи **Луј** Витона су прескупи (Ало, 30. 10. 2013); Објављен трејлер за документарца о **Курт** Кобејну (Блиц, 10. 4. 2014); Нови филм **Вил** Смита (Правда, 18. 10. 2014); ... наводећи да су адвокати **Џеј** Зија у сарадњи са судским радницима (Блиц, 26. 2. 2016); ... наставак филма ... са **Брус** Вилисом (Курир, 22. 7. 2013); ... заједно са **Рон** Анијелом и извршним продуцентом **Џон** Ландауом (Блиц, 20. 1. 2012); ... у филмовима са Ал Пајнином (Ало, 7. 2. 2012); **Андреј** Пејић снимио је провокативне сцене ... са познатим певачем **Дејвид** Боуви¹¹ (Курир, 26. 2. 2013).

3.1.2. Страна мушка имена са финалним вокалом -и:

Лионел Меси обратио се пугем друштвених мрежа ... **Коби** Брајанту (Курир, 2. 12. 2015); Изложба **Анри** Матиса је још једна велика изложба ... (Блиц, 29. 10. 2014); Потражња влада и за филмовима „Аве Цезаре“ браће Коен, „Неразуман човек“ **Вуди** Алена (Блиц, 26. 2. 2012); ... са **Ентони** Квином у главној улози (24 сата, 20. 10. 2013); ... акциона комедија са маестралним **Џони** Депом (Телеграф, 13. 1. 2015); ... још једним цртежом, и то холивудског глумца **Џони** Депа (Телеграф, 26. 8. 2015); **Брус** Вилис у повом филму **Вуди** Алена (Вечерње новости, 12. 3. 2015); ... од којих неке подсећају на Шабана Бајрамовића, **Дејвида** Бовиа, **Џими** Хендрикса (Ало, 9. 5. 2014); Биондијев вокал често пореде са **Бери** Вајтом (Данас, 29. 1. 2016); На функцији заменио бившег генералног секретара УН **Кофи** Анана (Блиц, 14. 5. 2014); ... филм са незаборавним паром Глен Клоуз и **Церени** Ајронсом (Данас, 5. 8. 2010); **Зек** Ефрон се проводио са **Чарли** Шином (Блиц, 20. 9. 2013); Кинотека обележава 80. рођендан **Вуди** Алена (Информер, 14. 12. 2015).

3.1.3. Страна мушка имена и презимена са финалним вокалом -е:

Пре њега то је пошло за руком само ... **Андре** Агасију (24 сата, 25. 5. 2013); **Клуб** размишља да доведе ... **Дидије** Дрогбу (24 сата, 8. 1. 2013); Погледају на клупу а на њој не виде **Жозе** Муриња (Блиц, 19. 12. 2015); ... организаторе концерта **Енрике** Иглесијаса (Блиц, 27. 12. 2015); ... повреда најбољег играча Марија Геце (Прес, 23. 5. 2013); ... у тајности удала за ... певача **Енрике** Иглесијаса (24 сата, 21. 12. 2015); ... пружио подршку свом супругу **Кање** Весту (Правда, 15. 2. 2016); ... хитан састанак са менаџером **Жозе** Мурињом (Блиц, 16. 12. 2015); ... агент **Дидије** Дрогбе, **Карлос** Арино (24 сата, 8. 1. 2013).

3.1.4. Страна мушка имена са финалним вокалом -у:

Многи су се смејали **Мамаду** Мбођу (Курир, 16. 1. 2015); **Хју** Џекмена напустила мајка кад је имао 8 година (Ало, 6. 10. 2012); Најновијег браниоца има у ... кошаркашу **Голден** Стејта, **Ендру** Богуту (Телеграф, 18. 12. 2013); Разбила је телевизор због фудбалера **Арсена**

¹¹ Пример представља изузетан случај недеклинабилности оба члана именске формуле.

ла **Метју** Фламинија (Курир, 24. 2. 2016); Аустралијском глумцу **Хју** Џекмену .. ће ... бити уручене награде (Ало, 1. 9. 2013). Парис Хилтон прославила Ускрс са **Хју** Хефнером (Блиц, 1. 4. 2013); ...упутио писмо ... **Амалу** Туреу (Вечерње новости, 7. 9. 2012); седам чиниеница о **Кијану** Ривсу које ће вас одушевити (24 сата, 11. 5. 2014); ... током снимања комедије ... са **Метју** Меконахијем (Вечерње новости, 28. 11. 2013); ... са **Кијану** Ривсом у главној улози (Полигика, 2. 2. 2009).

3.1.5. Страна мушка имена са финалним вокалом -о:

Најстарији син америчког председника **Џо** Бајдена ... (Правда, 31. 5. 2015); Саопштење поводом смрти **Бо** Бајдена (Правда, 31. 5. 2015); Није помогло ни 50 поена Леброна Џејмса и **Мо** Вилијамса (Данас, 21. 11. 2008). ... најновијег музичког документарца о животу **Џо** Страмера (Данас, 7. 10. 2015); ... недавно се верила за **Џо** Манганијела (Блиц, 8. 1. 2015); Једини погодак на мечу дело је **Квалво** Асамое (Курир, 9. 3. 2012).

3.1.6. Страна мушка имена и презимена са финалним вокалом -а:

Брутални гол **Јаја** Туреа (Телеграф, 5. 2. 2015). Осмо место резервисано је за ... **Казадија** Муамба (Блиц, 7. 4. 2010). Трофеј за **Јаја** Туреа (Вечерње новости, 12. 12. 2015); ... једно од најпознатијих дела француског импресионисте Едгара **Дега** (Блиц, 12. 6. 2015).

3.1.7. Страна мушка имена и презимена са финалном групом вокала:

Папа се ипак смислио **Раселу Кроу** (Блиц, 25. 3. 2015); Придружиће се сународнику **Раселу Кроу** (24 сата, 26. 2. 2009); Улоге су поверене Блејк Лајвли и Џалу Лоу (Курир, 27. 1. 2012); Мајку **Роу** уопште није тешко да се испрља (Блиц, 27. 8. 2014); Компанија Руперта Мурдока платила одштету Џалу Лоу (Блиц, 20. 1. 2012); ... Џори Клуни оплео по Леонарду Дикаприју и **Раселу Кроу** (24 сата, 11. 11. 2013); за америчког војника **Боу** Бергдала (Блиц, 1. 6. 2014); Он је остао запамћен у улози Рокија Балбоа (Вечерње новости, 6. 1. 2015); ... забављајући гледаоце перипетијама легендарног Ренеа Артоа (Вечерње новости, 17. 2. 2013); Атлетико Мадрид ...не жели да задржи потугалског играча **Симао** Сабросу (Блиц, 13. 12. 2010); Бразилског фудбалера **Жоао** Паула ... ујео је полицијски пас (Вечерње новости, 23. 2. 2015); Пројекција ... приче „Љубав“ **Гаспара Ное** ноћас је унела лашак контроверзе (Блиц, 21. 5. 2015).

Наведени примери илуструју јасну тенденцију уопштавања недеклинабилних форми имена (ретко презимена) у страним именским формулама за означавање лица мушког пола. Ова тенденција се испољава и код антропонима са финалним консонантом и код антропонима са финалним вокалом или вокалском секвенцом.

У групи страних антропонима на консонант недеклинабилност је карактеристичнија за једнословна имена него за вишесловна.

Када су посреди антропоними са вокалом као обличким формантом, тенденција недеклинабилности изразитија је код имена и презимена са финалним вокалима -и, -у и -е него у случају финалних вокала -о и -а. Вокали -и и -у нису граматичка обележја српског система именичких врста, те се може рећи да „улазак имена и презимена са финалним -и и -у у наш језик представља својеврсну иновацију“ (Спасојевић 2004: 148). Непостојање деклинационог типа са номинативним завршетком -и или -у разлог је фреквентније употребе оваквих имена и

презимена у непромењеном облику. Занимљиво је да, у случају антропонима са финалним вокалом -у или вокалском секвенцом -оу, падежни наставак најчешће изостаје у дативу и локативу (уп. примере под 3.1.4 и 3.1.7). Наиме, стране именице са завршетком -у у номинативу носе у свим парадигматским облицима тај завршетак као део основе, тј. улазе у категорију именица којима је номинативни наставак -Ø (Ивић 1960: 194–195), те чешћи изостанак дативско-локативског наставка у поређењу са осталим падежима упућује на слабији језички осећај и необичност форми са удвојеним гласовима за говорнике српског језика (*Кијануу, Хјуу* и сл.).

Према подацима из корпуса, у случају страних имена и презимена са вокалским завршетком -о тенденција непроменљивости уочљивија је код једносложних облика (*Цо, Бо, Мо* итд.).

Антропоними страног порекла са групом вокала као флективним обележјем у анализираном корпусу страних именских формула често се јављају у непромењеном облику. Наиме, у тежњи да се избегне гомилање вокала, овакве антропонимске јединице радије остају недеklinиране.¹²

3.2. Одступање од правила о (не)уметању интервокалног -j- у зависним падежима

3.2.1. Антропоними страног порекла са финалним вокалом -и између основе и наставка добијају хијатско *j* (Правопис 1960: 147). По нормативној литератури, наиме, сугласник *j* се по правилу пише између самогласника *и-а*, *и-е* и *и-у*, што важи и за основне речи, за падежне и глаголске наставке, позајмљенице и прилагођено писање страних имена (Правопис 2011: 32). У новинском дискурсу, међутим, честа су одступања од овог нормативног начела, па тако срећемо примере мушких страних антропонима са финалним вокалом -и без хијатског *j* у косим падежима:

¹² У нормативној литератури је истакнуто да нека страна мушка имена и презимена треба оставити непромењена, нпр. *Франсоа Митеран, од Франсоа Митерана, Франсоа Митерану* итд. (промену има само име) или *Ежен Делакроа, од Ежена Делакроа, Ежену Делакроа ...* (промену име само презиме) (Пипер и Клајн 2014: 65). Исп. и коментар уз одредницу *Франсоа* у *Речнику језичких недоумица* И. Клајна: „због два вокала на крају, најпогодније је да испред презимена остане непромењено” (Клајн 2003: 241).

У грађи смо, међутим, забележили и декlinиране облике овог имена:

Популарност француског председника Франсоа Оланди још нише је опала овог месеца (Блиц, 17. 7. 2012). *Јавност је још више потресена претињом која је узбуђени директно Бараку Обами и Франсоа Оланду* (Телеграф, 20. 10. 2015). *Књига ... у којој је описана њена бурна љубавна веза са француским председником Франсоа Оландом биће екранизована ове године* (Блиц, 6. 1. 2015). Примери показују и колебање у вези са третманом завршног вокала као дела основе или граматичког наставка (исп. и коментар у вези са овим именом у Спасојевић 2004: 121).

Такође, и презиме *Делакроа* се често среће у декlinираној форми:

Украо (је) слику Ежена Делакроа (Курир, 25. 9. 2013). *Истиприсане су Пикасоом фасцинацијом француским уметником 19. века Еженом Делакроа* (Вечерње новости, 12. 5. 2015). *Украдена слика Ежена Делакроа пронађена у Београду* (Блиц, 31. 10. 2013).

Известан је долазак ... америчког државног секретара **Дона Кериа** (Телеграф, 17. 11. 2015); Биће приказани филмови који се баве хип хоп културом, међу којима су **Wild style** редитеља **Чарлиа Ахеарна** ... (Блиц, 4. 9. 2008); Без обзира да ли су „за” или „против” посете **Едина Рама** ... (Данас, 20. 10. 2014); Књиге рецепата популарног британског куvara **Џејмина Оливера** ... (24 сага, 21. 12. 2012); Амбасадора Израела **Јозефа Левна** тренутак је делио од смрти (Ало, 16. 10. 2015). Филм „Мој фирер” у режији **Дени Левна** ... (24 сага, 27. 6. 2007). **Дона Макелдерија** (18) претекли су ... (24 сага, 22. 12. 2009); Утакмицу је обележио маестрални гол ... **Тијерна Анриа** (Курир, 31. 3. 2013); од којих неке подсећају на **Шабана Бајрамовића**, **Дејвида Бовиа** (Ало, 9. 5. 2014); Представа „Човек, звер и врлина” **Луиђиа Пирандела** ... (Прес, 25. 2. 2015); ... успео и ући на журку, уз бок **Гвинет Палтроу** и **Ђорђа Арманиа** (Ало, 20. 5. 2013); Путник с лажним пасошем ... лично на **Мариа Балотелна** (Телеграф, 11. 3. 2014). Суд у Милану осудио је **Силвија Берлусконна** (Телеграф, 26. 12. 2012); Обрадоваћемо вас са ... „Хиљаду чудесних сунаца” **Халеда Хосенина** (24 сага, 16. 12. 2010).

3.2.2. Код именица на *-и* убачено *ј* се влада као део основе у инстр. јд., где стога долази наставак *-ем*, карактеристичан за именице чија се основа завршава на меки консонант (Ивић П. 1990: 291).¹³ У пракси су, међутим, фреквентни примери инструментала са наставком *-ом* након хијатског *ј*:

Недавно се верила са колегом **Џојом Манђанелом** (Телеграф, 18. 1. 2015). Гости предвођени **Вилијом Грином** (23 носна) полако (су) „грицкали” стечену залиху **Маверикса** (Данас, 2. 12. 2009); Заједно са **Доном Теријом** наградио присталице „плаваца” (Курир, 18. 1. 2013). Кејт Мос планира ... живот са својим детком **Џејмијом Хинсом** (Блиц, 10. 11. 2010); Служио се триковима на дуслу са **Ендијом Марејом** (Курир, 5. 2. 2015); Била (је) пријављена и за игру мешовитих парова са **Џејмијом Марејом** (Политика, 8. 6. 2007); Најпре (се) састала са албанским премијером **Едијом Рамом** (Ало, 8. 7. 2015); Не може да се мери с беком **Лејкерса Кубијом Брајантом** (Курир, 22. 11. 2013); Сарађује са специјалним изаслаником Уједињених нација ... **Кофијом Ананом** (Политика, 16. 3. 2012); После ... краха брака са кошаркашем **Тонијом Паркером** ... (Вечерње новости, 9. 3. 2012); Разговори су почели ... с косовским премијером **Хашимом Тачијом** (Данас, 1. 4. 2014); Још увек се дружим са **Вејном Рунијом** (Блиц, 19. 4. 2010).

3.2.3. Код антропонима страног порекла који се завршавају вокалном се-квенцом *-ио*, хијатско *ј* се, према нормативним одредбама, јавља у свим зависним падежима, осим у инструменталу испред вокала *-о* (тј. испред наставка *-ом*).¹⁴ У корпусу су, међутим, регистровани бројни примери страних личних имена у којима хијатско *ј* изостаје испред генитивног и акузативног наставка *-а* или испред дативног и локативног *-у*:

Зацртали су да ... доведу и **Бразилца Жулиа Баптисту** (24 сага, 16. 8. 2010); Њега и **Риа Фердинанда** нико не може да надмаши (Данас, 16. 8. 2012). И то голом бившег играча „старе даме” **Фабиа Квалареле** (Телеграф, 26. 4. 2015); 16 милиона евра за бразилског интернационалца **Жулиа Баптисту** (Блиц, 27. 7. 2007). Ово је девојка хероја Немачке **Мариа Геџа**

¹³ О дистрибуцији наставка *-ом/-ем* у инструменталу једине именица I врсте исп. Ломпар 2000: 164–166.

¹⁴ Правопис, наиме, захтева да се *ј* пише у групама *и + вокал*, изузев испред *о*. Исп. „Не пише се *ј* између самогласника *и-о*, осим у случајевима када је *ј* део основе” (Правопис 2011: 33). Уп. и следећу констатацију: „Имена на *-ио* треба у промени разликовати од оних на *-ије*: **Антоније** (српскохрватско или латинско), с **Антонијем**, **Антонијев**, али **Антонио** (итал., шп., порт.), с **Антониом**, **Антониов**” (СЈП 2007: 98).

(Прес, 17. 7. 2014). Мелани Грифит се разводи од **Антониа** Бандераса (Ало, 7. 6. 2014); Латино дива је позирала фотографу **Мариу** Тестини (Прес, 1. 3. 2012); Син **Серхиа** Агуера ... има све предуслове да постане велика звезда (Телеграф, 18. 10. 2012); Управа Атлетико Мадрида решила је да понуди **Серхиа** Агуера Челсију (Блиц, 26. 12. 2009). Нокаутирао (је) противника **Фабиа** Гарида (Телеграф, 20. 11. 2015). Предала га је **Силвиу** Бонфиглу (Вечерње новости, 30. 10. 2014); Продаја улазница за концерт **Хулна** Иглеснаса (24 сата, 9. 4. 2008)¹⁵; Две бронзе су припале Мађару **Клаудиу** Боанти (Блиц, 29. 10. 2010); Калинић је пришао капитену Шахтјора ... **Дариу** Срни (Курир, 21. 5. 2015).

3.2.4. Одступање од правописне норме запажамо и у следећим примерима, у којима се пише хијатско *j* испред инструменталног наставка *-ом*:

Роналдо се посвађао са, иначе својим добрим пријатељем, **Серхијом** Рамосом (Курир, 17. 5. 2015). Варан добије предност над **Серхијом** Рамосом (Вечерње новости, 23. 9. 2012). Буфону су потребна још два меча ... како би се изједначио са **Фабијом** Канаваром (Блиц, 19. 8. 2013). Састао се ове недеље са **Силвијом** Берлусконијем (Телеграф, 5. 11. 2015); Тражи да се изједначи са **Ријом** Фердинандом (24 сата, 19. 7. 2010). Гости (су), предвођени расположеним **Клаудијом** Пизаром, погодили прво пречку (Блиц, 22. 10. 2011); Због тога је кажњен заједно са **Маријом** Гомезом (Блиц, 10. 7. 2013). Џол Кол у дуелу са **Даријом** Срном (Блиц, 10. 9. 2008); Играће у првом колу са **Хорацијом** Сабалисом (Блиц, 1. 5. 2010); Разлог је Сিনিшино незадовољство **Силвијом** Берлусконијем (Телеграф, 7. 3. 2016); Прославила се улогом у филму ... са **Антонијом** Бандерасом (Блиц, 5. 10. 2015).

Наведени облици страних имена са финалном вокалском секвенцом *-ио* могу представљати и форме инструментала женских имена (*Дарија, Силвија, Антонија*) (уп. СЈП 2007: 94), али и инструменталне облике мушких имена на *-ије* (*Дарије, Силвије, Антоније*) (уп. СЈП 2007: 98), па је очигледно да се овим типом грешке може створити забуна и приликом реконструкције облика номинатива, нарочито ако се ради о мање познатим личностима.

3.3. Колебање у интерпретацији завршног вокала као дела основе или као номинативног завршетка

У испитивању степена морфолошке адаптације страних антропонимских јединица којима се именују особе мушког пола уочена је још једна карактеристична појава. Анализирани корпус мушких антропонима страног порекла показује и бројне неуједначности у погледу интерпретације завршних вокала (као дела основе или наставка). Иста антропонимска јединица, наиме, јавља се у двојаким формама с обзиром на перцепцију финалног вокала.

Када је посреди третман финалних вокала у деклинацији страних мушких имена и презимена, М. Спасојевић доноси следеће закључке: вокали *-и* и *-у* увек се перципирају као део основе, вокали *-е* и *-о* перципирају се двојачко у зависности од различитих фактора (прозирност номинативног облика, број слогова,

¹⁵ У презимену је изостављено хијатско *j* које је део основе (уп. номинатив: *Хулио Иглесијас*).

прозодијски фактор, порекло), док се вокал *-a* перципира увек као део основе ако је дуг (нпр. *Ма̀ра/Ма̀ра*), а ретко ако је кратак (Спасојевић 2004: 152).¹⁶

У језичкој пракси се, међутим, срећу бројни примери истих антропонимских јединица у двојаким парадигматских формама (са финалним вокалом као наставком или као делом основе). Та колебљивост регистрована је код антропонима са финалним вокалима *-и*, *-е*, *-у*, као и код антропонима који се завршавају вокалском секвенцом.

3.3.1. Исправан парадигматски образац антропонима са завршним вокалом *-и* подразумева задржавање финалне морфеме као дела основе и уметање хијатског *ј* пред падежним наставком (Правопис 1960: 147). Међутим, у корпусу новинског дискурса забележене су и парадигматске форме које одступају од наведеног нормативног начела. То су облици без уметнутог *ј*, у којима се завршни вокал третира као наставак:

Терка **Роба** Вилијамса се исповраћала на татину песму (Курир, 12. 2. 2013); Радио је и насловне ... за „2000 АД” по сценарију **Роба** Вилијамса (Политика, 24. 8. 2015); Након тога следе филмови „Плачљивко” са **Цоном** Депом ... (Блиц, 5. 12. 2013). Појавила се још у кампањама **Тома** Хилфингера (Блиц, 30. 11. 2014). Драган Којић ... одушевио је својом имитацијом **Фреда** Меркјурија (Курир, 29. 12. 2014); Чувена гитара **Цинма** Хендрикса на кварно завршила на аукцији (Курир, 2. 6. 2015).

Ови антропоними, наиме, регистровани су у деклинационим облицима на основу којих се претпоставља једносложни номинатив на сугласник (*Роб-Роба*, *Том-Тома*, *Фред-Фреда*), уместо у облицима које подразумева њихова прилагођена, и у пракси устаљена, номинативна форма: са вокалом *-и* као делом основе и хијатским *ј*: (*Роби-Робија*, *Томи-Томија*, *Фреди-Фредија*).¹⁷

Занимљива је чињеница да понекад дистрибуција деклинационих форми исте антропонимске јединице зависи од категорије дискурсне шеме. Наиме, у наслову, као делу новинског дискурса у коме се на веома концизан начин саопштава садржај текста (Ђорић 1993: 135), егзистира краћа, неправилна деклинациона форма имена, док се у самом чланку (главном тексту) јавља исправан падежни облик:

наслов: Терка **Роба** Вилијамса се исповраћала на татину песму
чланак (главни текст): Терка познатог певача **Робија** Вилијамса (38) Теди исповраћала се док јој је тата певао песму коју је написао специјално за њу.

¹⁶ У кратком сегменту о именицама страног порекла М. Стевановић истиче: „У њих [страних именица на *-и*, *-у*, *-џ*, *-џ*] наставци за остале падежне облике именица м. рода I врсте додају се на цело облик ном. једн.” (Стевановић 1986: 207).

¹⁷ Наиме, као последица неадекватне транскрипције страних имена, може се претпоставити погрешан номинативни облик наведених антропонима, који је затим условно приказан образац промене (*Том-Тома*, *Фред-Фреда*), међутим у корпусу није засведочен ниједан пример оваквих једносложних номинативних форми (редовно је заступљено *Фреди Меркјури*, *Цони Деп*, *Томи Хилфингер* и сл.).

За анализу степена морфолошке адаптације страних антропонима нарочито је индикативан и следећи пример једне новинске вести, у којој се јављају чак три различите форме генитива исте антропонимске јединице: у наслову је име неправилно деклинирано, поднаслов илуструје исправну генитивну форму имена, док је у главном тексту име остало недеклинирано:

наслов: Чувена гитара **Џима** Хендрикса на кварно завршила на аукцији

поднаслов: Американац Брајан Патерсон украо гитару легендарног музичара **Џимија** Хендрикса.

чланак (главни текст): Једну од драгоцених гитара легендарног **Џими** Хендрикса је наводно украо извесни Брајан Патерсон који сад покушава да је прода.

3.3.2. Када је посредни и деклинација антропонима страног порекла на завршни вокал *-е*, нормативна препорука је да „имена из живих несловенских језика задржавају *-е* у свим падежима” (Клајн 2003: 61). У пракси је, међутим, присутна прилична колебљивост у третману завршног вокала код ових антропонимских јединица:

Карло Анђелоти убио (је) дух **Жоза** Муриња (Вечерње новости, 16. 10. 2010); Не могу да прежалем одлазак **Жозеа** Муриња (Блиц, 5. 3. 2016)

Поред невероватног гола Јаје **Тура** свакако ће се памтити одлука ... (Блиц, 1. 9. 2013); Димитри Селук, менаџер везисте Манчестер Ситија Јаје **Тура** оплео по ... (Ало, 11. 1. 2016);

Велико интересовање за концерт **Енрикеа** Иглесијаса (Блиц, 8. 3. 2016); Организатори концерта **Енрика** Иглесијаса ... (Блиц, 3. 3. 2016);

Челси је ... голом **Дидија** Дрогбе ... стекао велики капитал (Телеграф, 18. 4. 2012); Одбацио је могућност повратка **Дидијеа** Дрогбе (Ало, 30. 10. 2015);

Бесни рат између **Кањеа** Веста и Тејлор Свифт (12. 2. 2016); Шоан Риверс се наругала изгледу ћерке Ким Кардашијан и **Кањеа** Веста (Блиц, 21. 1. 2014).

3.3.3. Неуједначеност је регистрована и код антропонима са финалним *-у*, који се иначе мењају по првој врсти, с тим што се падежни наставци додају на пун номинативни облик (Фекете 1971: 258). У корпусу су евидентирани и примери у којима завршни вокал функционише као наставак:

Српска глумица раме уз раме са **Кијануом** Ривсом (Телеграф, 3. 5. 2013); Наташа је стала раме уз раме са **Кијаном** Ривсом (Курир, 25. 6. 2015);

На програму је „Румунска рапсодија” Жоржа **Енеска** (РТС, 9. 1. 2012); [Виолиниста Иври Гитлис] наставио је школовање код Жоржа **Енескуа** (Данас, 20. 11. 2008).

3.3.4. Колебљивост у интерпретацији завршног вокала уочена је и код антропонима који се завршавају вокалском групом:

Након премијерног приказивања новог филма Расела **Кроа** ... филмска грозница се наставља (24 сата, 29. 10. 2008); Лоша нарав Расела **Кроуа** поново на делу (Блиц, 14. 5. 2010);

Визуелно иритантна [прича] у филму француског редитеља ... Гаспара **Ноа** (Политика, 25. 5. 2009); Филм Гаспара **Ноа** од данас у дворани Културног центра Београд (Блиц, 3. 2. 2011);

Ђоковић је ... декласирао Бразилца **Жоаоа** Соузу (Блиц, 1. 9. 2015); У првом колу је рутински савладао **Жоаа** Соузу (Вечерње новости, 1. 9. 2015);

Зато се сада помињу имена Симаоа Самбросе (Бенфика) ... (Блиц, 12. 1. 2006); „Јорганције” жели да продају Португалца Симаа Самбросу (Вечерње новости, 22. 7. 2010).

Нормативне препоруке у вези са деклинацијом страних антропонимских јединица са завршном вокалском групом ограничене су само на појединачне примере. У *Нормативној граматици* се, на пример, истиче да нека страна имена и презимена треба оставити непромењена (*од Франсоа Митерана* – промену има само презиме или *од Ежсена Делакроа* – промену има само име) (Пипер и Клајн 2014: 65).¹⁸ Са појединачних примера, дата препорука се може уопштити у правило које ће експлицитно недеклинабилност свих страних мушких имена са завршном групом вокала када се она нађу у комбинацији са другим чланом именске формуле (именом одн. презименом). Тиме би се избегла колебљивост и примери који су, због нагомилавања вокалских секвенци, нетипични за српски језички систем (*Симаоа, Жоаоа* и сл.).

4. Закључна разматрања

Анализа мушких антропонима страног порекла, спроведена на материјалу новинског дискурса, показује да је процес асимилације именица страног порекла у граматичку структуру српског језика прилично спор и неуједначен. Језичка пракса, наиме, презентује бројне примере недоследности и колебљивости у употреби страних антропонимских јединица, као и примере који нису у складу са нормативним одредбама везаним за ову проблематику. Деклинационе варијанте једног имена, како смо видели, егзистирају чак у истом новинском чланку.

У регистру новинских текстова евидентиране су различите појаве у вези са употребом и адаптацијом страног лексичког материјала:

(1) Тенденција ка недеклинабилности страног мушког имена у комбинацији са презименом.

Овој тенденцији подлежу и антропоними са завршним консонантом (и то чешће једносложни) и антропоними са завршним вокалом. У групи имена са вокалским завршетком уопштавање недеклинабилних форми израженије је код антропонимских јединица са финалним *-и*, потом *-е*, а на крају са вокалима *-о* и *-а*. Имена са завршном вокалском секвенцом такође су врло фреквентна у недеклинираним облицима.

(2) Одступање од нормативног правила о (не)уметању хијатског *ј* у зависним падежима страних антропонимских јединица.

Ова ненормативна тенденција тиче се бројних примера зависних падежа страних мушких антропонима, у којима *ј* изостаје између вокала *и-а*, *и-е* и *и-у* или примера у којима се *ј* пише испред вокала *о* из инструменталног наставка

¹⁸ Исп. фусноту бр. 12 у овом раду.

-ом. Овакав вид одступања од нормативног узуса врло је фреквентан у новинским текстовима.

(3) Колебљивост у интерпретацији завршног вокала.

Појава двојакних форми исте антропонимске јединице (са финалним вокалом као наставком и као делом основе) фреквентна је у актуелној новинској пракси. Та је појава уочљива код антропонима на -и и -у, које према нормативним одредбама треба третирати као део основе. То важи и за имена из живих несловенских језика на -е, међутим, чести су примери неуједначености у промени и ових антропонимских јединица, те се једно име среће у форми са завршним вокалом као делом основе и у форми без завршног вокала пред наставком.

Деклинација страних антропонимских јединица са финалном групом вокала такође показује приличан степен неуједначености, те се срећу примери који нису у складу са духом и структуром српског језика (нпр. *Жоаоа*). За овакве случајеве, ваљало би прописати експлицитно нормативно начело које ће подразумевати недеклиниране форме свих страних имена и презимена на завршну вокалску групу када се она налазе у комбинацији са другим чланом именске формуле.

Све наведене тенденције најевидентније су у групи антропонима са финалним вокалом -и, који и није наставачка морфема српских именица, те се може константовати да ова категорија страних антропонима показује најмањи степен асимилације према начелима српског морфолошког система.

Приказане појаве у вези са употребом страних антропонимских јединица за означавање лица мушког пола несумњив су показатељ ниског степена морфолошке адаптираности имена страног порекла у савременом српском језику. Примери недоследности, колебања и одступања од нормативног еталона су бројни и карактеристика су корпуса у целини.

ИЗВОРИ:

- Блиц: www.blic.rs
- Вечерње новости: www.novosti.rs
- Курир: www.kurir.rs
- Политика: www.politika.rs
- Ало: www.alo.rs
- Данас: www.danas.rs
- 24 сата: www.24sata.rs
- Правда: www.pravda.rs
- Информер: www.informer.rs
- Телеграф: www.telegraf.rs
- Прес: www.pressonline.rs
- РТС: www.rts.rs

ЛИТЕРАТУРА

Албијанић 1978: Александар Албијанић, „Прилог познавању деклинирања позајмљеница у неким делима Јоакима Вујића и Павла Соларића”, *Научни састанак слависта у Вукове дане*, Београд: Међународни славистички центар, стр. 113–122.

Албијанић 1979: Александар Албијанић, „Деклинација страних личних имена у *Новинама српским*”, *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику*, XXII/1, Нови Сад, стр. 111–123.

Барић и др. 1997: Еугенија Барић – Мијо Лончарић – Драгица Малић – Славко Павеша – Мирко Пети – Весна Зечевић – Марија Зника, *Хрватска граматика*, II. промијењено издање, Загреб: Школска књига.

Вукомановић 1997: Славко Вукомановић, „О лексичкој и морфолошкој структури именица страног порекла”, *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 26/2, Београд, стр. 219–230.

Дешић 2015: Милорад Дешић, *Правпис српског језика*, школско издање, Београд: Клет.

Зареба 1979: Alfred Zareba, „Антропониими и њихово место у језичком систему”, *Зборник Матице српске за филологију и лингвистику*, XXII/1, Нови Сад, стр. 7–16.

Ивић М. 1960: Милка Ивић, „Обележавање именичког рода у српскохрватском књижевном језику”, *Наш језик*, XI/7–3, Београд: Институт за српскохрватски језик САН, стр. 192–211.

Ивић П. 1990: Павле Ивић, „Систем падежних наставака именица у српскохрватском језику” у: *О језику некадашњем и садашњем*, Београд–Приштина, стр. 286–309.

Игњатовић 1963: Душанка Игњатовић, „Новине у морфологији унесене најновијим именицама страног порекла”, *Наш језик*, XIII/3–5, Београд: Институт за српскохрватски језик САН, стр. 208–224.

Клаић 1955–1956: Bratoljub Klaić, „О деклинацији и акцентуацији туђаца мушког рода на самогласник”, *Jezik*, IV, Zagreb, стр. 51–55 и 72–76.

Клајн 2003: Иван Клајн, *Речник језичких недоумица*, Београд: Српска школска књига.

Ломпар 2002: Весна Ломпар „Дистрибуција конкурентних падежних наставака именица према сербокроатистичким граматикама и речницима”, *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 29/1, Београд, стр. 161–175.

Марковић 1958–1959: Светозар Марковић, „Из правописне праксе: промена туђих личних имена и презимена”, *Наш језик*, IX/7–10, Београд: Институт за српскохрватски језик САН, стр. 265–273.

Николић 1995–1996: Мирослав Николић, „Недеклинабилне именице у српском језику”, *Наш језик*, XXX/1–5, Београд: Институт за српски језик САНУ, стр. 167–176.

Пипер и Клајн 2014: Предраг Пипер и Иван Клајн, *Нормативна граматика српског језика*, Нови Сад: Матица српска, 2014.

Правопис 1960: *Правопис српскохрватскога књижевног језика*, Нови Сад–Загреб: Матица српска–Матица хрватска.

Правопис 2011: *Правопис српског језика*, приредили Митар Пешикан, Јован Јерковић, Мато Пижурица, Нови Сад: Матица српска.

СЛП 2004: Павле Ивић, Иван Клајн, Митар Пешикан, Бранислав Брборић, *Српски језички приручник*, Београд: Београдска књига.

Соколовић 1999: Мирјана Соколовић „О променљивости страних властитих имена у језику штампе”, *Актуелни проблеми граматике српског језика*, Зборник радова са научног скупа, Суботица–Београд, 153–158.

Спасојевић 2004: Марина Спасојевић, „Перцепција финалних вокала у деклинацији страних мушких имена и презимена”, *Наш језик*, XXXV/1–4, Београд: Институт за српски језик САНУ, стр.137–154.

Стевановић 1986: М[ихаило] Стевановић, *Савремени српскохрватски језик I (граматички системи и књижевнојезичка норма). Увод, фонетика, морфологија*, Београд: Научна књига.

Станојчић и Поповић 2008: Живојин Станојчић и Љубомир Поповић, *Грамматика српског језика за гимназије и средње школе*, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.

Фекете 1971: Егон Фекете, „Нешто о деклинацији властитих именица страног порекла у нашем језику”, *Наш језик*, XVIII/4–5, Београд: Институт за српски језик САНУ, стр. 250–262.

Хауген 1951: Einar Haugen, „The Analysis og Linguistic Borrowing”, *Language*, vol. 26, стр. 210–231.

Ђупић и др. 2002: Драго Ђупић, Егон Фекете, Богдан Терзић, *Слово о језику*, језички поучник, Београд: Партенон.

Ђорић 1993: Божо Ђорић, „Антропоними и текст”, *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 21/2, Београд: Међународни славистички центар, стр. 133–141.

Ђорић 2009: Божо Ђорић, „Антропоними и граматика”, у: *Лингвомаргиналије*, Београд: Друштво за српски језик и књижевност Србије, стр. 121–128.

Шћепановић и Баук 2003: Михаило Шћепановић и Снежана Баук, „Терминологија српске антропонимије”, *Научни састанак слависта у Вукове дане*, 32/3, 269–287.

Marijana R. Bogdanović

MORPHOLOGICAL ADAPTATION OF MALE ANTHROPNYMS OF FOREIGN
ORIGIN IN CONTEMPORARY SERBIAN LANGUAGE

Summary

This paper deals with the issue of morphological adaptation of foreign anthroponymic units denoting male individuals. The aim of the paper is to determine the degree to which foreign anthroponyms are embedded in Serbian noun declination based on journalistic discourse. The conducted research shows that the process of assimilating foreign nouns to the grammatical structure of Serbian language is rather slow and unbalanced. That is substantiated by numerous examples of inconsistent and hesitant use of foreign anthroponyms and by examples which are not in accordance with the normative rules related to this issue. Namely, various phenomena regarding the usage and the adaptation of foreign lexical material have been noted in the registry of newspaper articles, such as: 1) the tendency to not change a foreign first name of a male in combination with the last name, 2) the deviation from the rule of inserting the intervocalic *j* in dependent cases and 3) hesitant interpretation of the final vowel as a part of the basis or as a suffix.

Key words: Serbian language, morphology, anthroponyms of foreign origin, declination.

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

82+80

КЊИЖЕВНОСТ и језик : часопис Друштва
за српски језик и књижевност Србије / главни
и одговорни уредник Вељко Брборић. – Год. 3,
бр. 4/5 (1956) - . - Београд : Друштво за српски
језик и књижевност Србије (Београд : Чигоја
штампа), 1956- . -24 сп

Тромесечно. – Наставак публикације:
Књижевност и језик у школи
ISSN 0454-0689= Књижевност и језик